

spirituali, ac insensibili operatione effectui eos dare opinamur, cum specula sint lucida, in quibus Evestrum vitæ reverberatur. Per artem Chymicam in essentias, & magisteria redacti artificii, quod *Paracellus* in *Archidoxi* filios artis docuit, incredibilia præstare possunt. Imagines, figuræ, & sigilla certis cæli configurationibus, horisque convenientibus ipsis insculpta à Magis operandi modum callentibus incredibilis efficaciam esse perhibentur, quæ ars Talismanica vocata, cum cognitionem nostram fugiat, nec laudari, nec culpam etiam nostro iudicio potest, utpote quæ ordinariis rationibus naturalibus ventulari recusat. Quæ verò de hac ipsa in *Paracelli scriptis* occurrunt, aut ipsi, ut multa alia, falsò afficta, aut ab ipso alio modo & ratione inventa & intellecta sunt. *Helmontius* sterilem artem, & Diabolicum inventum appellat. Ità etiam de *Potestibus Medicaminum*; *Quibus*, inquit, *Gentilis* nexu hyeroglyphica, utper figuram denotarent signum occulte virtutis. Inde crevit in posteris superstitio, qui *Gamben*, *Talismantica*, atque id genus, scurrilæ *Demoniacæ* punxerunt. Lapidēs Vulgares varii sunt, variorum colorum, duritie, porositatis, & gravitate ad miraculum variantes, de quorum omnium causis Antiquorum opinionones admodum vacillant, eas aut qualitatibus primis, caliditati putata, frigiditati, siccitati, & humiditati acceptas ferentes, aut stellarum influentis attribuentes, aut aliis ejusmodi longè petitis initiis adscribentes. Semini petrifico eorum originem tribuit *Helmontius*, ut paulò antè diximus; In hoc semine latet architectus petrificus, qui in aqua, & ex aqua saxosam istam molem fabricatur, ut ibidem dictum, & silicis experimento demonstratum est. Sub terrenâ superficie passim latent, passim etiam in montes minores & majores allurgendo sæpè altissimum aërem penetrant, longissimè remotis in conspectum veniunt, ac perpetuis nivibus obtekti sunt. Talem in Canariis insulis ad sexaginta miliaria in mari conspicuum esse perhibent. Lapidibus annumeratur arena saxosam naturam habens, ac proinde haud rarò in saxa ingentia concretescens, quæ comminuta eandem reddunt arenam, ex qua concreverunt. In titulo de Elementis *Helmontius*; *Nostra namque Mechanica*, inquit, *mibi patefecit, omne corpus putaxum, lapidem, gemmam, silicem, arenam, Marcasitam, argillam, terram, lapides coctos, vitrum, calcem, sulfur &c. transmutari in salem æqualem æquiponderantem suo corpori unde factus est, & quod Sal iste aliquoties cobatus cum Sale circulato Paracelli suam omnino fixitatem, amittat, tandem transmutetur in liquorem, qui etiam tandem in aquam inspidam transit, & quod aqua illa æquiponderet sali suo, unde manavit.* Admirabilis hæc operatio detegit manifestè originem lapidum veram, nempe aquam, cujus fructus esse non ipsos solum lapides, verum & cætera mineralia omnia *Paracellus* jam antè *Helmontium* asseruit. Sed hæc de lapidibus.

Sales secundum in Minerali regno locum obtinent admirandâ naturâ præditi, & infinitis usibus humanis inservientes, qui varii & multiplici-
ces diversâ ratione & diverso respectu distin-

guuntur. Sunt enim Sales naturales, quos Natura ipsa producit, & humano generi subministrat; Sunt alii factitii; aut artificiosi, qui arte aut ex corporibus extrahuntur, aut etiam ex diversis materiis componuntur. Sunt iterum alii volatiles, qui ad ignem admoti avolant, & in auras evanescentes nihil relinquunt: Alii vero fixi & constantes, qui ignis vires neutiquam extimescentes in eo constantes permanent, & in aërem expelli recusant. Porro quidam acres, mordaces, & corrosivi corpora corroduunt, dissolvunt, & destruunt: Alii dulces suavissimo & dulcissimo suo sapore, ac mellitâ dulcedine palatum & linguam mirâ voluptate perfundunt. Nonnulli nitrosam & Sulphuream naturam & indolem habent, facile flammam concipiendo in auram abeuntes, & evanescentes: Nonnulli contrâ urinosa & Mercurialis indolis flammam non concipiunt, sed sine flamma aut igni cedunt, aut in eo permanent. Invenias quoque Sales Alkali vel Sales Lixiviales, qui ignis torturâ ex vegetabilibus expressi ad varios usus humanos adhibentur, confectionisque suæ inventionem necessitati humanæ debent. Cuncti hi Sales sive naturales, sive factitii primigeniam suam originem aquæ acceptam ferunt, quæ ipsa quantumvis purissima, terram, salem volatilem, & fixum, spiritum, & oleum visceribus suis inclusa gerit, artis beneficio sine ullius alius rei additione eruenda. Experimentum demonstrationem firmissimam suggerens, & rei veritatem in apertum producens paucis accipe. Bonam aquæ ex nive, pluvia, rore, aut similibus collectæ partem sumito, probè una aut alterâ destillatione mandata, ut ibidem fecibus segregatam, quam immittes in retortam, aut cucurbitam vitream arenâ imponendam, ut lento igne destillari queat. In destillatione quavis quarta totius pars demenda, & reliquum destillatione penitus auferendum, ut feces abijci queant, repetitis sex aut septem destillationibus, quarum unaquæque semper quartam partem auferet. In quartâ vel quintâ destillatione mox incipient per totum aquæ corpus micantes scintillulæ palearum instar passim volitare, & se ostendere, quas reliquæ destillationes multiplicabunt, & perficient. His destillationibus per arenam absolutis materia illa aquea balnei calore admodum lento ulterius est urgenda, donec dimiserit omne id, quod calor tam lentum impatiens per alembicum cucurbitæ impositum in vitrum præpositum destillaverit. Interea videbis scintillulas supradictas in lapillos concretere, quorum pluribus destillationibus ea copia colligenda, quæ alicui ad suas operationes sufficiet. Ex his varia variis modis confici possunt, utpote qui terram, salem, spiritum, oleum, & plura alia dabunt. Cum ipsi autem jam multorum morborum medelæ sunt, tum ulterius per Artem Spagiricam ad magisterium promoti, aut aliis laboribus Chymicis ad summam puritatem deducti admirandâ tam in Medicinâ, quam Alechymia præstare possunt. Specimen hic habes, & quidem ex pluribus unum: Alii quippe modi haud pauci occurrunt, quorum bene-

beneficio ex aqua Sal & reliqua, quæ modo diximus, elici possunt, & aquam omnium eorum matrem esse facili negotio probatur. Si enim putrefactione Chymicâ ritè quævis aqua tractetur, varia prodet, quæ ventre suo occultata gessit. Dicam verò tibi paucis id, quod omnes veri Philosophi mecum affirmant, Omnem Salem, qui, & qualiscunque etiam fuerit, licet summam amaritudinem, acerbicatem, & acrimoniam secum ferat, & linguam amaro ac acerbico suo sapore feriat, in visceribus tamen suis internis, & centro intimo summam dulcedinem abscondere, infinitorum morborum medelam, & admirandum veræ medicinæ opus, quod nonnisi vero artificii effectui dare integrum erit. Est autem dulcissimus hic Sal mera substantia Essentialis, ipsius Salis corpore amaro & acerbico induta, quæ sola conversione Elementorum ex internis visceribus Salis, & Neptunio mari falso erui, & liberari potest, quando interna extrorsum, & externa introsum, admiranda inversione convertuntur. Quæ actione Substantia purissima, & ipsa Quinta essentia, ut Spagiricæ scientiæ cultores eam nominant, in conspectum prodit, & in Humani Generis usum, & commodum se offert. Separanda verò, & segreganda est ejus materia & mater ab excrementis suis superfluis, amaritudinem, & acerbicatem ipsi conciliantibus, ad quæ demenda instrumentis duobus, & operationibus Chymicis diversis opus est. Instrumenta sunt Ignis & Aqua, ex quibus ille consumens & destruentibus viribus pollens omne sulphur excrementosum, quod naturâ suâ urens, & adustibile ignem fugit, a Substantiâ illa Essentiali fecerunt, atque ita volatile illud omne, aëriam, volatilem, & adurentem naturam habens, & pabulum hosti suo subministrans devorat, & consumit: Hæc verò lavando, & ablucendo sordes excrementosæ, impuras, terrestres, & crassas à subtilioribus Substantiis illius Essentialis partibus semoveret, & ipsas purificando mundas reddit. Duo etenim Sublunarium Corporum corruptores sunt, ac proinde duplex excrementum; Faces nimirum terrestres & crassæ, ac Sulphurea materia adustionis facilis particeps, & orta ex Sulphure volatili, & combustionis obnoxio, unde duplex in animalibus, homine præsertim, morbus, unus ex feculentorum excrementorum terrestrium obstructione, & constipatione oriundus; alter verò ex adustione Sulphureorum excrementorum originem trahens, cui utrique aliâ ratione occurri non potest, quam ejusmodi medicamentis, quæ & obstructionibus talibus incidendis & dissolvendis paria fuerint, & simul etiam sulphurea corporum incendia restinguendi, & auferendi viribus polleant. Talia sunt arcana illa verorum Philosophorum, ac *Paracelli* viri illius incomparabilis, præstantissima, hætenus inter artis filios versantia, & rectis nominibus ignorantes tantarum rerum riores & osiores celata, quæ à Magistris illis naturæ vires probè cognitæ, & exploratas habentibus, artis tam admi-

randæ beneficio, ad summam cunctur, eoque deducta *diægesis* excrementis dictis profectam pristinam sanitatem restituere rationes porrò Chymicæ Ignis, peragenda multiplices sunt & catalogum diversi auctores conditis quoque instrumentis variationes illas necessario requirunt thores illos descripta, & deperatio, Solutio, Fixatio &c. Sunt autem illarum potissima Calcinatio, Sublimatio, Destillatio, Solutio, Fixatio &c. nec Putrefactio, mirâ suâ in reperiendas, & resolvendas actiones effectus producens, ac ob id modum etiam bifariam divisa. externum in vas non clausum mittens in Animalibus, & Venerabili varietate ludit, experis, & docente, si vegetabile a ris, & ita contulim cum succo apertum immiseris, quod illi hæc aperta, crudumque aërem in animaleula & insecta unius & ris, & quidem planè nova, & nota transmutet. Unumquodque animale culorum peculiare forsitan naturæ & proprietatibus dens, quod hætenus experiri mihi non licuit. De animalculis admirandis per putrefactionem getabilibus putrefactis enascenturpore qui aliquoties, & quidem pluribus herbis & seminibus potest. Putrefactio clausa, seu in cluso & obturato peracta, herbgetabilia confusa, & vasi alicui liquorem vertit, virtutes ipsarum & in morbis tollendis longe magis quam ipsa herbæ crudæ efficerentur autem, Mineralibus & Metal solutioneque aperiendis maximis est usus, imò tantus, ut sine quicquam boni, quoad omnia illi fieri queat. Fit aut in Balneo, quino, aut in quovis alio loco igne ullo, ita tamen, ut hybern in hypocaustum, aut cellam requor frigore concreseat, & vitri siliat, quæ tamen putrefactio longspatium postulat. Germina San recentia, quæ primo vere ex arbustulaverant, collegeram, & equam in vitrum capacius immiseram sum, & in cellam hyberno tempore per unum & alterum annum sustodivi, ita tamen, ut nunquam moverim. Ex hoc exemplo putrefactio sine igne peragenda, & nec labores ullos requirit, sed operationi commissa liquorem vituratur, & in eum gradum exaltatistuta aliqua herba tum demum